

на Лермонтова, Шевченко, Пушкина — обогатява ума си съ политическо-социални доктрини, почерпнати изъ катихизиса на *Чернишевски* и си създава литературен вкусъ върху критиката на *Белински*, *Добролюбова* и *Писарева*. И всичко туй Ботевъ самъ върши, безъ ржководството на своитѣ учители, даже вопреки тѣхнитѣ педагогически доктрини. Тѣзи нѣколко страници отъ биографията на Ботева приличатъ на нѣколко страници отъ биографията на *Жанъ-Жакъ Руссо*, именно, когато е слѣдвалъ въ монастирската семинария въ Туринъ (въ монастиря на оглашенитѣ) — когото е вопреки училищното началство той е изучавалъ запретенитѣ нови и вѣтхи автори — доброволното му напускане семинарията, което бѣ оформено отпослѣ, че ученика *Жанъ-Жакъ* е изгоненъ за лошо поведение и за нѣкакво си прѣстѣпление. Скитническия животъ на *Руссо* по Туринскитѣ улици, общението му съ нѣкакви си съзаклетници, рѣшението му да търси защита противъ глада и студа въ дома на фанатичка католичката *Варенсѣ*; и самостоятелната му подготовка въ областта на политиката, философията, педагогията, социологията и етиката Слѣдъ като е билъ изгоненъ отъ гимназията, и слѣдъ като му прѣкратили помощта отъ Одесското настоятелство, Ботевъ е потърсилъ, както и *Руссо*, помощта на една стара полячка, фанатичка католичка, която четири мѣсеца го е хранила и облачала, т. е. до когато го е потърсила Одесската полиция.

Като четете отбѣлженитѣ десетъ страници, вамъ се не вѣрва, че тѣ сѣ написани отъ автора на биографическия опитъ, понеже знаете, че той, нито веднѣжъ поне, не е стѣпилъ въ земята на *Московцитѣ*, било като гимназистъ, било като студентъ на нѣкой руски университетъ, най сѣтнѣ, било като простъ пѣтникъ, или обикновенъ търговецъ. Като се вслушате въ расказа на този, нийдѣ не учивши се и никакво учебно заведение не свършивши авторъ, вамъ се струва, че слушате лекцията на нѣкой руски професоръ по словеснитѣ науки, който характеризира епохата на рускитѣ либерално-литературни течения (1856 — 1866), — описва ви прѣдставителитѣ на тѣзи течения, прави оцѣнка на тѣхната литературна дѣятелность и нейното влияние върху първитѣ дѣятели-литератори на южно-славянскитѣ народи. Освѣнъ общата характеристика на грѣдмѣтната епоха, биографа е показалъ и на нейното дълбоко влияние върху поетическия талантъ на Ботева. За доказателство на това мнѣние той привожда, като фактъ, първото творческо произведение на Ботева, именно *Чавдаръ-войвода*.

Като расказва за полското въстание (1862 год.), за потѣпкванieto му отъ генерала Муравьева, и какъ това събитие се е отразило въ душата на българския поетъ (тогава гимназистъ), автора се е възползувалъ отъ случая да искаже дълбоката си умраза къмъ руската традиционна политика, насочена противъ поляцитѣ. По нашему, биографа гѣмаше защо да слазя отъ биографическитѣ си релси, та да се качва на съврѣменно-политическитѣ релси и отъ тамъ да излива своята неисчерпаема жлъчь по адреса на руската политика. На тоя видъ жлъчь мѣстото ѝ е: или политически фейлетонъ, или политическа брошура, а не биографически опитъ — впрочемъ, това е мания на *Захари Стояновъ*: гдѣ сѣдне, гдѣ стане и о врѣме и не на мѣсто да псува